

VALEXTRA

*Efter valet
- vad händer med naturen?*

*Så här svarar
partierna
i Härryda*

*Vem värnar det hotade
Yxsjöområdet?*

Att sänka farten

Jag går stigen ned till bäcken. Bäcken som porlande, kluckande och slingrande tar sig fram genom den gamla skogen. En flock med svartmesar, nötväckor, blåmesar och kungsfåglar letar sig fram genom skogen. Det är stilla men ett svagt vindsus drar tillsammans med småfåglarna fram genom trädens kronor. Det är som i en långsam rörelse av tid. Sittande på en mossig sten tänker jag att det tar tid att förstå och att det till synes enklaste är kanske det svåraste.

Det är nog så att vi måste sänka takten och farten. Allting har en tendens att gå allt snabbare, rationellare och mer effektivt. Det skall vara snabba telefoner, snabba bredband, höghastighetståg, högt byggnationstempo och stora exploateringar, ökande skogsavverkningar och vi skall resa allt snabbare och längre ut i världen. Ständigt måste vi vara uppkopplade och omgivna av ett brus av meddelanden och pockande information. Men den höga farten är inte gratis. Den har sitt pris då den kräver både energi och det sliter på jordens resurser. Allt snabbare nöter vi nu ned den "livets väv" som omger vår jord. Den väv som vi är en del av och som är vårt värn och vårt enda försvar mot den omgivande kalla och ogästvänliga rymden.

Det sägs att "utvecklingen" kräver allt detta. Att allt går snabbare. Men är det så, har vi inget val? Är det inte egentligen det som valet handlar om? Man frågar sig vilket parti går ut med den valparollen, "Sänk farten!"

Michael Nilsson

ordförande

NOTISER FRÅN HÄRRYDA

Ännu en seger för grodorna vid Örtjärn

Besök hos näringsdepartementet

Naturskyddsföreningen i Härryda besökte i november 2017 näringsdepartementet tillsammans med vår riksförening och Naturskyddsföreningarna i Stockholm. Vi träffade där regeringens särskilda utredare för Hållbart byggande och informerade om Yxsjöområdet och Landvetter södra. Ett möte som bidrog till att regeringen valde att inte ta med exploateringsprojektet Landvetter södra i sitt förslag till nya "Hållbara städer".

Åkergrodorna vid Örtjärn i Mölnlycke har nu vunnit sin tredje domstolsseger. Detta efter att mark-och miljööverdomstolen avslagit Härryda kommuns överklagande. Tidigare dom om att kommunen måste göra särskilda skydds- och miljöåtgärder för grodorna kvarstår därför. Länsstyrelsen måste också fortsätta med sitt tillsynsansvar.

Nytt roddcenter i Rådasjön?

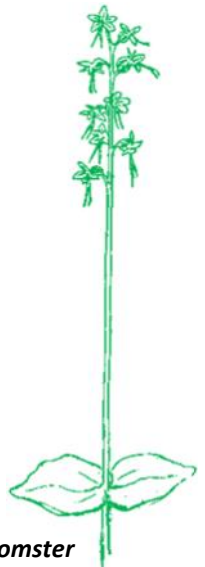
Mölnbalds roddklubb har gjort en förfrågan hos Härryda kommun att få anlägga ett nytt roddcenter i Rådasjön. Tanken är att det etableras i viken vid Råda stock och infarten till Mölnlycke. En etablering som är kontroversiell då området hyser många skyddsvärda naturvärden och dessutom är skyddat som naturreservat. Det finns även vissa konflikter mellan roddverksamheten och andra rekreationsintressen vid Rådasjön. Ärendet har enbart beretts muntligt i kommunstyrelsen och på kommunen saknas både handlingar och diarienummer.

Kommunen avverkade bäckravinen

Härryda kommun kalavverkade i januari en bäckravín med gammal skog i ett tätortsnära område strax norr om Mölnlycke. Avverkningen skedde bara några veckor före det informationsmöte kommunen kallat till för att informera om 2018 års avverkningar. Varför man avverkade i den känsliga miljön strax före mötet och vad syftet med avverkningen var har man inte kunnat förklara. Naturskyddsföreningen och Göteborgs Ornitologiska förening blev inte informerade före avverkningen och har protesterat mot den vårdlösa miljöförstörelsen. Ett särskilt samrådsmöte kommer att hållas om det inträffade i augusti mellan föreningarna, kommunen, skogsstyrelsen och kommunens skogsförvaltare Skogssällskapet.

Avverkning överklagad

Naturskyddsföreningen och Göteborgs Ornitologiska förening har överklagat en skogsavverkning vid Nya Långenas vid Yxsjön. Avverkningen är utförd intill Yxsjöns naturreservat och inom området fanns förekomster av flera skyddade och rödlistade arter som tjäder, bivråk, mindre hackspett, knärot och spindelblomster. Det fanns även spår av fornlämningar. Avverkningen genomfördes vintern 2018 för en privat skogsägare av skogsföretaget Södra trots omfattande protester från bl a närboende.

Hur ser partierna i Härryda på natur och miljö?

VALEXTRA

Inställning till bevarande av natur och biologisk mångfald är det som mest skiljer partierna åt

Naturskyddsföreningen i Härryda har inför höstens val ställt ett antal Ja- och Nej-frågor om natur och miljö till de partier som sitter i kommunfullmäktige idag. Nedan redovisas de partier som har svarat (i den ordning svaren har nått oss). Moderaterna ville inte kryssa i enkätens Ja-, Nej och Vet ej-alternativ utan skickade istället in längre resonerande svar. Vi har inte möjlighet att redovisa dessa här men på vår hemsida finns partiernas fullständiga svar redovisade.

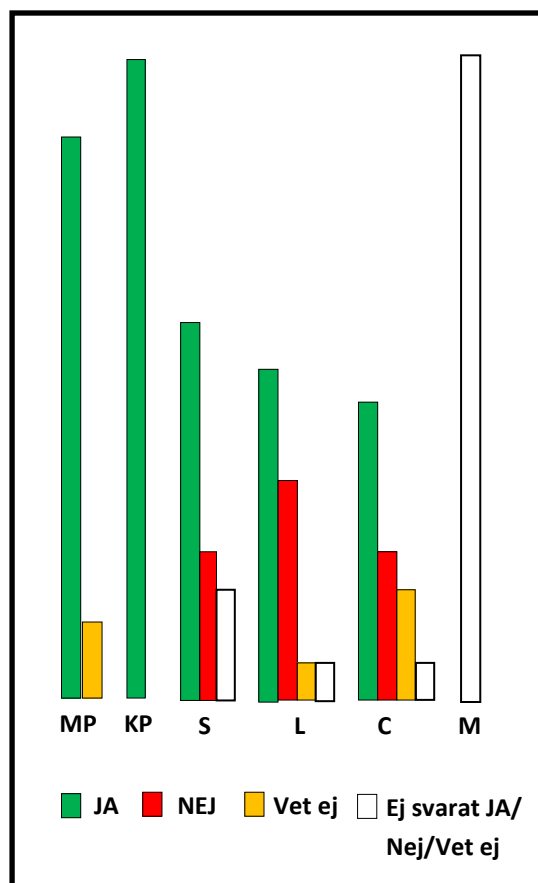
Resultatet av valenkäten visar att det är två partier, Kommunpartiet (KP) och Miljöpartiet (Mp), som sticker ut på ett för miljön mest positiva sätt. Ingen av dessa partier svarar nej på någon fråga. Flest nej-svar ger Liberalerna (L) och Centern är de som svarat flest Vet ej.

Det som skiljer partierna mest verkar vara synen på naturen och bevarandet av biologisk mångfald. De flesta svarar visserligen ja på att den biologiska mångfalden skall bevaras. När frågan blir mer konkret framkommer dock en mer negativ inställning och en tveksamhet från partier som Socialdemokraterna, Liberalerna och Centern. Mest negativa till naturvårdsfrågorna är enligt vår bedömning Moderaterna (se deras svar på vår hemsida). Av svaren framgår att det kan finnas en majoritet för att inrätta en ny tjänst för en kommunekolog. Att göra fler kommunala naturreservat är flera negativa till men Kommunpartiet, Miljöpartiet och till viss del Liberalerna är positiva. Frågan om en byggnation av den nya staden "Landvetter södra" i det värdefulla Yxsjöområdet får svaren att spreta åt olika håll. Allianspartierna verkar mer positivt inställda till en exploatering medan Kommunpartiet och Miljöpartiet är emot. Socialdemokraterna är för en byggnation av ett "Landvetter södra" men inte inom det värdefulla Yxsjöområdet. Läs mer på sidan 6.

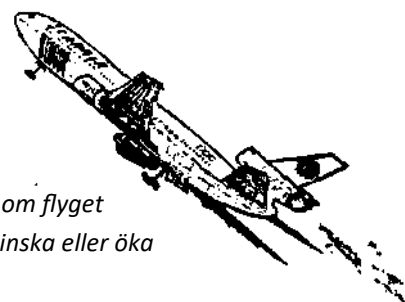
Miljöpartiet och Kommunpartiet visar ett mycket tydligt ställningstagande för klimatåtgärder och de båda vill även att flyget på Landvetter skall minska. Socialdemokraterna, Liberalerna, Centern och även Moderaterna säger dock nej till en sådan konkret åtgärd.

Undersökningen med partiernas alla kommentarer finner man på vår hemsida:

<https://harryda.naturskyddsforeningen.se/>

Kommunpartiet är det enda partiet som svarat ja på alla frågorna i valenkäten.

Oenighet om flyget skall få minska eller öka

Anser ert parti att och kommer ert parti under nästa mandatperiod verka för:

1. - att kommunen skall arbeta aktivt med och integrera Agenda 2030, FN:s mål för en hållbar utveckling, i sin verksamhet (planer, markförvaltning m.m.) ?
2. - att den biologisk mångfalden skall bevaras i Härryda kommun?*
3. - att Härryda kommun anställer en ny heltidsanställd kommunekolog?
4. - att den kommunala naturskoleverksamheten återinförs?
5. - att naturområden med höga naturvärden i Härryda kommun skall bevaras och säkerställas långsiktigt
6. - att kommunen tar fram en policy för bevarande av död ved?
7. - att byggnation inom det värdefulla Yxsjöområdet , söder om Landvetter, som rymmer höga natur- och rekreationsvärden ej tillåts?
8. - att Finnsjöområdet skyddas som ett kommunalt naturreservat?
9. - att Wendelsbergområdet skyddas som kommunalt naturreservat?
10. - att naturområdet vid Rådstock vid Mölndalsån i Mölnlycke bevaras?
11. - att Yxsjöns naturreservat utökas så att skyddsvärda arter och de höga naturvärdena i Yxsjöområdet kan bevaras långsiktigt?
12. - att förekomsten av tjäder** i kommunen säkerställs med målet att tjädern skall ha en långsiktigt hållbar förekomst i Härryda kommun?
13. - att kommunen skall arbeta aktivt med klimatomställning med målet att kommunen i princip skall vara fossilfri till år 2030?
14. - att kommunen upprättar en cykelplan för Härryda kommun?
15. - att cykel- och gångbanorna byggs ut i kommunen och att befintliga banor säkerhetsanpassas?
16. - att tågtrafiken på nuvarande bana i kommunen skall finnas kvar och utökas?
17. - att flygtrafiken på Landvetter flygplats minskar?

	MP	KP	M	S	L	C
1	JA	JA	X	JA	JA	JA
2	JA	JA	X	JA	JA	JA
3	JA	JA	X	JA	JA	Vet ej
4	JA	JA	X	JA	JA	Vet ej
5	JA	JA	X	JA	JA	JA
6	JA	JA	X	X	NEJ	NEJ
7	JA	JA	X	JA	NEJ	X
8	Vet ej	JA	X	NEJ	NEJ	NEJ
9	JA	JA	X	NEJ	JA	NEJ
10	Vet ej	JA	X	X	NEJ	JA
11	JA	JA	X	NEJ	NEJ	Vet ej
12	JA	JA	X	X	Vet ej	X
13	JA	JA	X	JA	JA	JA
14	JA	JA	X	JA	JA	JA
15	JA	JA	X	JA	JA	JA
16	JA	JA	X	JA	X	JA
17	JA	JA	X	NEJ	NEJ	NEJ

X = Inget svar i form av JA, NEJ eller Vet ej har lämnats på frågan.

* bevarande av biologisk mångfald innebär att naturligt förekommande arter i kommunen skall få finnas kvar i långsiktigt livskraftiga förekomster inom sina naturliga utbredningsområden.

** tjäder är en fågelart som förekommer i Härryda kommun och som är minskande i södra Sverige. Tjäder har av Göteborgs Ornitologiska förening utsetts som särskild kommunart och symbolart för Härryda kommun

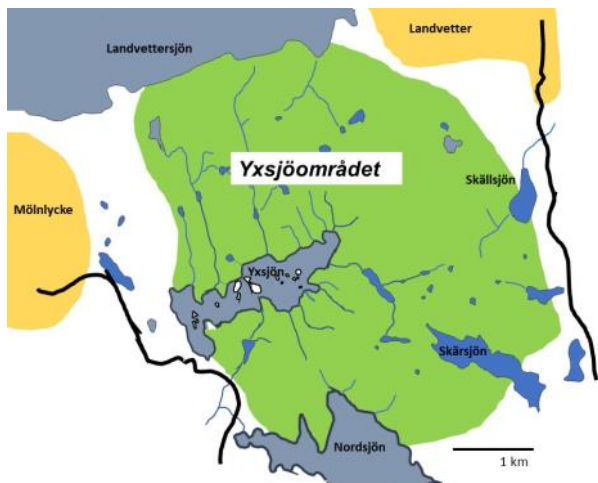

Skall tjädern få finnas kvar i Härryda kommun?

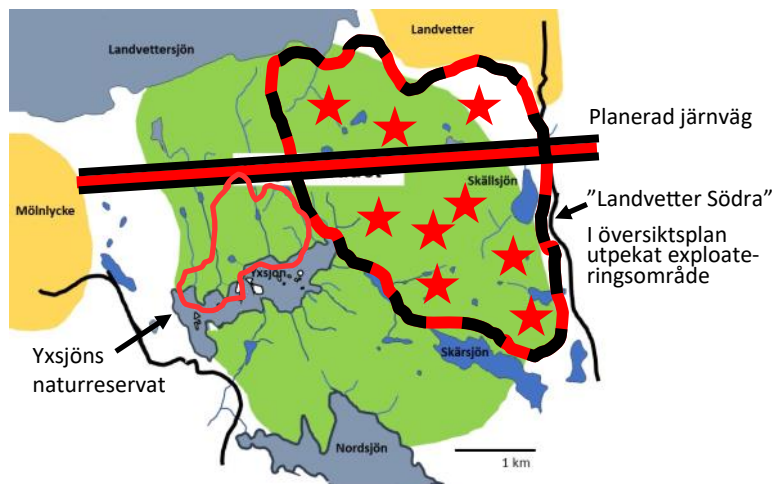

Kommer det värdefulla och natursköna naturområdet vid Råda stock vid Mölndalsån i Mölnlycke att få finnas kvar? Här finns en orörd å- och svämskog och många skyddsvärda och ovanliga växt- och djurarter.

Vem värnar Yxsjöområdet?

Yxsjöområdet är ett unikt naturområde med mycket höga naturvärden

Yxsjöområdet hotas av pågående skogsbruk och planer på framtida exploateringar som järnväg och bebyggelse

Kampen för Yxsjöområdet går vidare. En kamp som förhoppningsvis kan leda till att ett av vårt mest värdefulla naturområden kan bevaras. Men vem värnar den värdefulla naturen? Det frågar sig Naturskyddsföreningen, Göteborgs Ornitologiska förening och Skydda Skogen, tre föreningar som under många år arbetat för att dokumentera naturvärden och uppmärksamma dess naturvärden.

Hoten mot Yxsjöområdet är många; järnvägsbyggnation, skogsbruk och inte minst Härryda kommuns planer på att bygga en ny stor stad, "Landvetter södra" i området. Yxsjöområdets bevarandevärden är mycket stora och bedöms som unika för södra Sverige. Naturvårdande myndigheter som länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har dock hittills retirerat inför exploateringsintressena och hållit sig avvaktande. Byggnationen av järnvägen är ännu inte avgjord och ett beslut om byggande av Landvetter södra ligger ännu längre bort. Områdets rika mångfald av arter och höga naturvärden finns dock där idag men vem tar ansvar för dessa?

Politisk oenighet

Inför årets val har Naturskyddsföreningen ställt frågor till partierna i Härryda (se sid 4). Alla partier anger att det är viktigt att bevara biologisk mångfald. Trots detta saknas enighet kring bevarandet av Yxsjöområdets höga naturvärden. Två partier, Kommunpartiet och Miljöpartiet svarar tydligt ja till ett bevarande. Även Socialdemokraterna svarar ja och skriver: "Vi tycker att Landvetter Södra skall byggas, men det är inte i Yxsjöområdet som det skall byggas. Den syd västra delen av området skall lämnas orörd och fungera både som rekreationsplats och område för djur- och växtlivet." Moderaternas svar är mer exploateringsinriktat men man nämner ett visst bevarande av "sydvästra delen". Man skriver "Vet inte exakt vilket område ni menar då ni inte bifogar någon kartbild!? Vi kommer inte att bygga i Yxsjöns naturreservat, däremot så återkommer vi till den nya järnvägen som är viktig för hållbara transporter. Sedan finns det vad vi fått till oss ett gammalt vägreservat för en väg mellan R40 och E6S som kan gå i närheten(?). Att få till någon form av mobilitetsanslutning (Typ väg för GC eller elbuss) mellan Mölnlycke och till Landvetter parallellt med järnvägen kan bli aktuellt i framtiden. Då gäller det att göra en lösning som minimerar intrånget. Vi arbetar för att bevara naturområdet i den sydvästra delen av det vi i vår översiktsplan 2012 pekar ut som kommunens nästa stora utvecklingsområde. Det område som vi idag arbetar med under namnet Landvetter södra. Här kommer vi till ytterligare ett exempel på där olika intressen står mot varandra och då gäller det att genomföra de bästa möjliga lösningarna utifrån vad som skall göras och vad som skall uppnås."

"Yxsjö-gänget protesterar"
- se mer på sista sidan.

Mer info om Yxsjöområdet finner du i rapporten "Yxsjöområdet miljövärden i ett landskapsperspektiv - exploatering, konflikter och lösningar."
www.skyddaskogen.se
www.gof.nu

Det andra allianspartiet Liberalerna svarar nej till ett bevarande och är tydliga i sitt svar att man vill bygga Landvetter södra. Detta även om Yxsjöområdets höga naturvärden förstörs. Centern passar i frågan då man svarar varken ja eller nej och skriver: "Här är ju frågan hur byggnationen avgränsas och hur man tar tillvara höga naturvärden så att människan och natur kan samspela på ett bra sätt."

Hur det går i höstens val är, utifrån partiernas svar, antagligen avgörande för Yxsjöområdets framtid. Under kommande mandatperiod kommer viktiga beslut att tas. Kommunen äger mycket mark i området och har stor makt över framtida byggnationer och exploateringar.

Politikerna avgör
Yxsjöområdets framtid

Det är vi som hotas

Vilka är då den mångfald av arter som hotas av planerna på ett Landvetter södra? Det finns hundratals särskilt skyddsvärda arter i Yxsjöområdet och här presenteras några av dessa.

Klockgentiana

Klockgentiana är blomma som är starkt hotad. Förekommer främst i västra Sverige och vi i Härryda kommun har stort ansvar för dess bevarande. Hotas av exploateringar.

Tjäder

Tjädern har minskat starkt i södra Sverige och hotas. Den är beroende av varierad skog och en mängd olika miljöer. I Yxsjöområdet finns en stor livskraftig förekomst som hotas av skogsbruk och planer på järnväg och exploateringar.

Bivråk

Bivråken behöver en varierad skogsmiljö. Den föder upp sina ungar på larver från jordgetingar. Bivråken är rödlistad och missgynnas av kalhyggesbruket, exploatering och störningar.

Nattskärra

Nattskärra förekommer rikligt i Yxsjöområdet. Den är nattaktiv och fångar flygande insekter gärna harkrankar. Är känslig för byggnationer och täta skogsplanteringar.

Klotgräs

Klotgräs är en vattenlevande ormbunke som är uppsatt på den globala listan över hotade arter. Förekommer både i Yxsjön och Skärsjön och är hotad av förändrad vattenkvalitet.

7

Storlom

I Yxsjöområdet finns flera par av storlom som regelbundet får ungar. Den lever i sjöar och är känslig för störningar och exploatering.

Fiskgjuse

Det finns en stark förekomst av fiskgjuse i Yxsjöområdet (3 par). Sverige hyser huvuddelen av Europas fiskgjusar och vi har ett stort internationellt ansvar för dess bevarande. Fiskgjusen behöver grova träd för sina bon och är känslig för störningar.

Knärot

Knärot är en rödlistad orkidé som är känslig för markförändringar. Den trivs i äldre granskog och är en art som signalerar höga naturvärden.

Det finns mycket rikligt med blåbär i Yxsjöområdet. Blåbär är en nyckelart för många andra arter som ex. tjäder.

Veckticka

Veckticka är en hotad vedsvamp som lever på döda aspar. Dess enda kända förekomster i kommunen finns i Yxsjöområdet.

Föredrag om Landvetter Södra

Jan Jörnmark, docent i ekonomisk historia, föreläser onsdag 29 augusti kl. 18.00 under temat "Landvetter Södra—rätt eller fel?". Det hela hålls på Landvetter kulturhus och i samband med detta kommer partierna i Härryda lagom inför valet även att få lämna sin syn på Landvetter Södra. Miljöpartiet arrangerar.

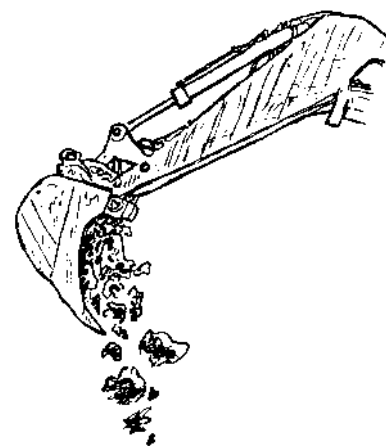
- Grävningar är förbjudna !

Naturskyddsföreningarna fick rätt i sin överklagan av det tidigare miljö-tillståndet kring sänkningar av Rådasjön och grävningar i Ståloppet. Mark- och miljööverdomstolen slog i sin dom i juni fast att det i enlighet med EU:s vattendirektiv och miljöbalken är förbjudet att muddra och gräva i området. Domstolen ansåg dock att det fanns särskilda skäl att bevilja Mölndals stad "undantag" från förbuden. Något som Naturskyddsföreningarna i Mölndal och Härryda nu har överklagat till Högsta domstolen.

Att få gräva i Ståloppet vid Gunnebo slott och att sänka Rådasjön är något Mölndals stad och Kvarnbyn försökt få tillstånd till sedan sju år tillbaka. I januari 2014 hölls den första miljöförhandlingen. Efter omfattande kritik från de flesta instanserna drog dock Mölndals stad tillbaka sin ansökan. Efter kompletteringar hölls en ny huvudförhandling 2016. Kritiken mot ansökan kvarstod dock till stora delar från bl a Havs- och vattenmyndigheten och Naturskyddsföreningen. Strax före förhandlingen hade dessutom en ny dom kommit i EU-domstolen, den s.k. Weserdomen som förtydligade kraven i EU:s vattendirektiv. Enligt domen är grävningar i vattendrag till stor del förbjudna. Mark- och miljödomstolen tog dock ingen hänsyn till detta och gav i juni 2017 tillstånd till grävningarna. Naturskyddsföreningarna i Mölndal och Härryda överklagade då till Mark- och miljööverdomstolen (Svea hovrätt) som gav föreningarna prövningstillstånd.

I april 2018 hölls en ny förhandling i Svea hovrätt. Vare sig länsstyrelsen eller Havs- och vattenmyndigheten deltog och Naturskyddsföreningarna fick därför ensamma försvara naturen och miljölagstiftningen. Den första dagens förhandling "vann" föreningarna på poäng genom en väl förberett föredragning, som domstolens ledamöter intresserat tog till sig. Den andra dagen som hölls ute i fält var Mölndals stad mer förberedd och gick då mer i konfrontation mot Naturskyddsföreningen och mot Havs- och vattenmyndighetens bedömningar. Diskussionen kom att handla om vilken status naturmiljön hade vid Ståloppet och hur grävningarna skulle komma påverka miljön. Det visade sig när sedan domen kom att Naturskyddsföreningen även i sak vann den diskussionen.

Enligt domen är de planerade grävningarna förbjudna och tillstånd kan ej medges. Naturskyddsföreningarna fick därför rätt vilket innebär att mark- och miljödomstolens tidigare tolkning av lagen var fel på flera punkter. Dock så finns möjlighet att bevilja undantag från förbudet vilket mark- och miljööverdomstolen nu gjort i sin dom. Naturskyddsföreningen anser att detta skett på ett felaktigt sätt och att tillräckliga alternativutredningar inte tagits fram. Föreningarna har därför överklagat för att få den frågan, som aldrig förut överprövats i Sverige, prövad i Högsta domstolen.

Naturskyddsföreningen har funnit tre olika arter av stormusslor i området där Mölndals stad vill gräva. Det är stor dammussla, allmän dammussla och spetsig målarmussla - vilka hotas av grävningarna.

Rådasjöns dag 2017

Välkommen till Rådasjöns dag

Söndagen 2 september bjuder ett flertal föreningar in till det gemensamma arrangemanget Rådasjöns dag, Man kan testa kanotpaddling, utematlagning, lekar, tipspromenad, ponnyridning, se småkryp och fåglar m.m.

Hela programmet finner man på:

<https://www.vastsverige.com/molndal/evenemangskalender/radasjons-dag/>

Hjälp till rapportera klockgentiana

Vi behöver hjälp med att finna lokaler för den hotade och sällsynta växten klockgentiana. Klockgentiana är en västlig art som förekommer i Härryda kommun och dess lokaler är mycket skyddsvärda. Finner man dessutom små vita ägg på blomman (se bilden) kan det vara ägg från den än mer sällsynta fjärilen alkonblåvinge. Augusti till oktober blommar växten och då kan man även se de små äggen.

Känner du till förekomster av blomman med eller utan fjärilsägg rapportera då gärna till:
michael.nilsson@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen i Härryda

Styrelsen

Michael Nilsson ordförande
Birgitta Karlsson v ordförande
Mats Sandberg Kassör
Jan Hellenberg
Carin Nilsson
Sasha Federsel

Suppleanter

Christer Johansson
Sten Svantesson
Mikael Lago
Sverker Steen
Pierre Schöneman

Kontakt:

mats.sandberg@anatcell.gu.se
michael.nilsson@naturskyddsforeningen.se
<https://harryda.naturskyddsforeningen.se/>

Avsändare:

Naturskyddsföreningen i Härryda
c/o Mats Sandberg
Banvägen 62
435 43 Pixbo

Föredrag—Landvetter Södra

Onsd 29/8 18.00

Se mer på sid. 7

Yxsjögänget protesterar

CITATET

"Människan vävde inte livets väv, hon är blott en tråd i den. Vadhelst hon gör emot väven, gör hon mot sig själv." Ur indianhövdingen Seattles svarstal till "den store vite fadern" år 1854, vid förfrågan om köp av indianernas land.